

УДК 346.9:347.4(477)

ОСНОВНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ ДЛЯ ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ

Олена Мошковська

Державний торговельно-економічний університет, Київ, Україна

Резюме. Досліджено теоретичні аспекти трансфертного ціноутворення в Україні. Розглянуто загрози офшоризації банківської системи України для створення умов щодо зловживання трансфертним ціноутворенням з метою оптимізації оподаткування. Досліджено та систематизовано правила трансфертного ціноутворення для фінансових операцій на основі вивчення рекомендації Організації економічного співробітництва та розвитку.

Метою дослідження є систематизація правил трансфертного ціноутворення для фінансових операцій в Україні з метою мінімізації умов щодо розмивання бази оподаткування учасників вітчизняних фінансово-промислових груп.

Методами дослідження є загальнонаукові методи пізнання, зокрема використано методи емпіричного аналізу для вивчення основних понять дослідження, методи для порівняння законодавчих вимог щодо трансфертного ціноутворення; графічні методи для побудови структурно-логічної схеми правил трансфертного ціноутворення для фінансових операцій; методи систематизації та узагальнення для систематизації правил трансфертного ціноутворення для фінансових операцій.

В роботі окреслено недоліки національного законодавства щодо регулювання трансфертного ціноутворення для фінансових операцій підприємств, визначено ризики офшоризації банківської системи України щодо зловживання трансфертним ціноутворенням під час здійснення фінансових операцій, систематизовано правила трансфертного ціноутворення для фінансових операцій та охарактеризовано основні методи контролю за трансфертним ціноутворенням для фінансових операцій. Визначено правила регулювання трансфертного ціноутворення для фінансових операцій, які містять точне розмежування фінансових операцій, оцінювання функцій казначейства, кеш-пулінгу, фінансових гарантій, хеджування ризиків та кептивного страхування. Окреслено механізм здійснення оцінювання фінансової операції на предмет її відповідності критеріям трансфертного ціноутворення. Правила та методи оцінки трансфертного ціноутворення для фінансових операцій можуть бути використані для адаптації вітчизняного законодавства до світової практики регулювання трансфертного ціноутворення.

Ключові слова: трансфертне ціноутворення, фінансові операції, господарська операція, фінансова операція, офшоризація банківської системи, методи контролю за трансфертним ціноутворенням.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.05_06.065

Отримано 02.12.2022

UDC 346.9:347.4(477)

MAIN METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF TRANSFER PRICING RULES FOR FINANCIAL TRANSACTIONS OF THE ENTERPRISES

State Trade and Economic University, Kyiv, Ukraine

Summary. The article examines the theoretical aspects of transfer pricing in Ukraine. Threats of offshoring the banking system of Ukraine to create conditions for the abuse of transfer pricing in order to optimize taxation are considered. The rules of transfer pricing for financial transactions were studied and systematized based on the study of the recommendations of the Organization for Economic Cooperation and Development.

Goal. The purpose of the study is to systematize the rules of transfer pricing for financial transactions in Ukraine to minimize the conditions for the erosion of the tax base of the participants of domestic financial and industrial groups.

Methods. Research methods are general scientific methods of cognition, in particular, the article uses methods of empirical analysis to study the main concepts of research, comparison methods to compare legislative requirements regarding transfer pricing; graphic methods for building a structural and logical diagram of transfer pricing rules for financial transactions; methods of systematization and generalization for the systematization of transfer pricing rules for financial transactions.

The results. The work outlines the shortcomings of the national legislation regarding the regulation of transfer pricing for financial transactions, identifies the risks of offshoring the banking system of Ukraine regarding the abuse of transfer pricing during financial transactions, systematizes the rules of transfer pricing for financial transactions, and characterizes the main methods of control over transfer pricing for financial transactions. The rules for the regulation of transfer pricing for financial transactions have been determined, which include: the exact delimitation of financial transactions, the assessment of treasury functions, cash pooling, financial guarantees, risk hedging and captive insurance. The mechanism for evaluating a financial transaction for its compliance with transfer pricing criteria is outlined. The rules and methods of assessing transfer pricing for financial transactions can be used to adapt domestic legislation to the global practice of transfer pricing regulation.

Key words: transfer pricing, financial operations, economic operation, financial operation, offshoring of the banking system, transfer pricing control methods.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tmtu2022.05_06.065

Received 02.12.2022

Постановка проблеми. Однією з переваг розвитку фінансово-промислових груп та транснаціональних компаній на національному й міжнародному рівнях безумовно є оптимізація податкового навантаження шляхом реалізації політики трансфертного ціноутворення. Однак, якщо у випадку бізнесу трансфертне ціноутворення приносить суттєві дивіденди у формі збільшення прибутковості внаслідок оптимізації податкового навантаження, то у випадку держави досить часто трансфертне ціноутворення призводить до розмивання бази оподаткування, наслідком чого є зменшення обсягів податкових надходжень до державного бюджету. Відтак на міжнародному та національному рівнях трансфертне ціноутворення стало об'єктом податкового контролю, методи якого з кожним роком удосконалюються, що дозволяє виявити факти зловживань на десятки мільйонів доларів.

Удосконалення методів оцінювання й контролю за зловживаннями в сфері трансфертного ціноутворення призвело до розширення податкового контролю не лише у сфері господарських операцій, але й фінансових, що дозволило класифікувати факти встановлення занижених відсоткових ставок за кредитами, спрощення оцінювання кредитоспроможності позичальників, надання кредитних гарантій, використання кептивного страхування як напрямів зловживання у сфері трансфертного ціноутворення фінансових операцій.

Виявлення фактів залученості фінансового сектора до сфери трансфертного ціноутворення актуалізує проблематику дослідження нормативно-правового регулювання трансфертного ціноутворення для фінансових операцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання трансфертного ціноутворення в українському академічному середовищі та практиці податкового контролю почали активно розглядатися на початку 2010-х років, коли до Податкового кодексу України було прийнято відповідні зміни щодо правового регулювання трансфертного ціноутворення. Серед авторів, які внесли вагомий внесок у розроблення проблематики трансфертного ціноутворення варто відзначити дослідження Сопко В. та Мельничук О., які розглянули особливості трансфертного ціноутворення у сфері зовнішньоекономічної діяльності та дослідили проблемні питання щодо податкових різниць з податку на прибуток у разі проведення контрольованих операцій з нерезидентами з придбання товарів, робіт, послуг [10]. Вагомим

з точки зору напрацювання теорії трансфертного ціноутворення в Україні є дослідження Карнаух Т., де досліджено поняття трансфертного ціноутворення та його аспекти, а також умови впровадження цього інституту до законодавства України [5]. Заслуговує на увагу праця Андрусь О., в якій здійснено ґрунтовний аналіз методів трансфертного ціноутворення, інструментів контролю за трансфертним ціноутворенням та розглянуто проблематику трансфертного ціноутворення в Україні [1]. Певний внесок в розвиток теорії і практики трансфертного ціноутворення здійснили Свідерська І., Волошанюк Н. [9], які розглянули трансферте ціноутворення з позицій фінансового контролінгу; Джох Р. [4] та Васюк Є. [3], які окреслили механізми трансфертного ціноутворення на рівні транснаціональних корпорацій тощо.

Разом з тим, наявні наукові праці в Україні практично не приділяють уваги правилам трансфертного ціноутворення для фінансових операцій, що уповільнює адаптацію вітчизняного законодавства до міжнародних стандартів і створює умови для зловживання в сфері трансфертного ціноутворення фінансового сектора.

Метою дослідження є систематизація правил трансфертного ціноутворення для фінансових операцій в Україні з метою мінімізації умов щодо розмивання бази оподаткування учасників вітчизняних фінансово-промислових груп.

Постановка завдання. Для досягнення поставленої мети в роботі визначено такі завдання:

- дослідження теоретичних аспектів трансфертного ціноутворення для фінансових операцій;
- аналіз аспектів регулювання трансфертного ціноутворення в Україні;
- систематизація правил трансфертного ціноутворення для фінансових операцій підприємств на основі вивчення рекомендацій Організації економічного співробітництва та розвитку.

Викладення основного матеріалу. Трансфертне ціноутворення як один із методів оптимізації податкового навантаження на бізнес активно використовується транснаціональними корпораціями та фінансово-промисловими групами з метою зменшення бази оподаткування, а відтак збільшення прибутковості та ефективності діяльності компаній. Такий механізм є можливим для транснаціональних компаній та фінансово-промислових груп з тих причин, що бізнес-процеси між окремими учасниками ТНК вважаються їх внутрішніми процесами, однак для держави в особі податкових органів торговельні та фінансові операції між учасниками ТНК є елементами міжнародної торгівлі та транскордонного руху капіталів.

У фаховій економічній та правовій літературі під трансфертним ціноутворенням розуміють метод формування трансфертних цін, найнижчих з економічно обґрунтованих внутрішніх цін, за якими можуть здійснюватися розрахунки між різними підрозділами єдиної компанії або між учасниками об'єднаної групи. Трансфертні ціни можуть суттєво відрізнятися від ринкових. Їх актуальність для транснаціональних компаній та холдингів зумовлена передусім податковими міркуваннями, оскільки податкове навантаження різних країн суттєво різниться. Відтак трансфертне ціноутворення дозволяє перенаправити загальні прибутки для оподаткування в країни з нижчими податками, а фінансовий менеджмент міжнародного холдингу полягатиме в перерозподілі його прибутку методами трансфертного ціноутворення на користь учасників холдингу з найнижчими ставками оподаткування [1, с. 56–57].

Враховуючи особливості трансфертного ціноутворення, в міжнародній практиці податкового регулювання сформувалося два підходи до оподаткування транснаціональних компаній та фінансово-промислових груп. Перший концептуальний підхід до оподаткування транснаціональних компаній та фінансово-промислових груп

передбачає відособлення компанії та її акціонерів від інших учасників ТНК в окремий об'єкт оподаткування. Другий підхід передбачає унітарне оподаткування та формулярний розподіл прибутку ТНК між країнами. Однак, враховуючи фінансове лоббі у владних структурах, у більшості країн світу використовується перший підхід щодо оподаткування учасників ТНК.

Правила податкового контролю та регулювання трансфертного ціноутворення розробляються у вигляді рекомендацій Організацією економічного співробітництва та розвитку. На основі таких рекомендацій створено українське законодавство щодо регулювання трансфертного ціноутворення. Однак українські нормативно-правові вимоги щодо контролю трансфертного ціноутворення мають певну національну специфіку, адже в основному спрямовані на переміщення бази оподаткування між країнами та перерозподіл прибутків між пов'язаними компаніями з метою виявлення фактів розмиття бази оподаткування та виведення капіталу за кордон.

Українське законодавство щодо трансфертного ціноутворення побудовано на основі Рекомендацій ОЕСР, однак містить ряд суттєвих відмінностей як від основних вимог ОЕСР, так і від аналогічних вимог у країнах Європи. Відповідно до Податкового Кодексу України сфера контрольованих операцій охоплює держави (території), у яких ставка податку на прибуток підприємств (корпоративний податок) на 5 і більше відсоткових пунктів нижча, ніж в Україні, або які надають суб'єктам господарювання пільгові режими оподаткування, або в яких особливості розрахунку бази оподаткування фактично дозволяють суб'єктам господарювання не сплачувати податок на прибуток підприємств (корпоративний податок) або сплачувати його за ставкою, на 5 і більше відсоткових пунктів нижчою, ніж в Україні [6]. Тобто акцент робиться на операціях у фінансово-промислових груп та транснаціональних корпорацій, які проводять діяльність виключно у країнах з кращим податковим режимом, де ставка на прибуток на 5 і більше відсотків нижча, ніж в Україні. При цьому варто зазначити, що такі компанії, які потрапляють у сферу податкового контролю щодо трансфертного ціноутворення, необхідно досліджувати на предмет афілійованості та пов'язаних сторін. Окрім цього, вагомою відмінністю національного законодавства від Рекомендацій ОЕСР є те, що Податковий Кодекс України не містить правил трансфертного ціноутворення для фінансових операцій, адже наявні механізми контролю спрямовані на господарські операції, до переліку яких хоча й входять фінансові операції, включаючи лізинг, участь в інвестиціях, кредитах, комісії за гарантію, однак механізму їх оцінювання з урахуванням специфіки роботи фінансового сектора не передбачено. Більше того, трактування сутності господарської операції наведено у досить загальному вигляді, яке розмиває саме поняття «господарська операція», водночас, як в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» під господарською операцією розуміють дію або подію, що викликає зміну в структурі активів і зобов'язань, власному капіталі підприємства [8]. Аналізуючи означене визначення, слід зауважити, що законодавець при розгляді терміну «господарська операція» акцентує увагу на діяльності власне підприємства, а не фінансових організацій, яким притаманна діяльність з фінансовими активами. Це дає підстави для висновку про те, що фінансові операції підприємства є другорядними стосовно операцій з виробництва й торгівлі товарами і послугами, які призводять до зміни структури активів, зобов'язань та власного капіталу.

На відміну від господарської, фінансова операція – це будь-яка операція, пов'язана зі здійсненням або забезпеченням здійснення платежу між сторонами [11,

с. 143]. Тобто фінансова операція є дією, яка пов'язана виключно з рухом фінансових коштів, а відповідно підходи як до трансфертного ціноутворення, так і до регулювання здійснення фінансових операцій відрізняється від регулювання господарських операцій.

Питання регулювання трансфертного ціноутворення для фінансових операцій в Україні піднімалося ще до того, як ОЕСР розробило рекомендації щодо їх оцінювання, адже в рамках реформування банківської системи України Національний банк розробив низку нормативних вимог щодо обов'язкового розкриття структури власності банків. Зокрема, були ініційовані зміни до Закону України «Про банки і банківську діяльність» від 2.03.2015 р [7]. щодо уточнення поняття «структура власності юридичної особи», яке законодавець визначає як систему взаємовідносин юридичних та фізичних осіб, що дає змогу визначити:

- 1) всіх ключових учасників і контролерів юридичної особи;
- 2) всіх ключових учасників кожної юридичної особи, яка існує в ланцюгу володіння корпоративними правами;
- 3) усіх осіб, які мають пряму та/або опосередковану істотну участь у цій юридичній особі;
- 4) відносини контролю щодо цієї юридичної особи між усіма особами, зазначеними у пунктах 1–3 [7].

Володіння цією інформацією суттєво полегшить роботу податковим органам щодо оцінювання фактів залучення банків до трансфертного ціноутворення в сфері фінансових операцій. Адже наявність інформації про структуру власності банку автоматично дозволяє визначити всіх пов'язаних осіб банку.

Українські дослідники [11; 2] відзначають високий рівень офшоризації банківської діяльності, адже частка банків (власники істотної участі яких зареєстровані в офшорних юрисдикціях) у статутному капіталі банківської системи України складала понад 40%, що є умовою для широкого залучення банків до трансфертного ціноутворення в сфері фінансових операцій. Підтверджують наші припущення дослідники, які зазначають, що найбільшу частку контрольованих операцій на предмет зловживання механізмами трансфертного ціноутворення в Україні займають контрольовані операції з товарами – 49,9% та банківськими послугами – 33,5% [14, с. 469]. Такі дані доводять необхідність імплементації Рекомендацій ОЕСР щодо трансфертного ціноутворення у сфері фінансових операцій до національного законодавства, з метою створення ефективного механізму аналізу й контролю фінансових операцій на предмет зловживання трансфертним ціноутворенням.

Враховуючи зростання фактів зловживання в сфері трансфертного ціноутворення для фінансових операцій, ОЕСР 11 лютого 2020 р. опублікувала спеціальні рекомендації [15] щодо трансфертного ціноутворення, які покликані сформулювати керівні принципи щодо вдосконалення національного законодавства в сфері трансфертного ціноутворення в цілому, а також уникнути суперечок щодо подвійного оподаткування.

Однак основна мета Рекомендацій ОЕСР щодо правил трансфертного ціноутворення для фінансових операцій полягає в тому, щоб обмежити розмивання бази оподаткування шляхом переміщення прибутку з використанням методів трансфертного ціноутворення фінансових операцій пов'язаних сторін.

Провівши аналіз звіту ОЕСР, в якому наведено рекомендації щодо регулювання трансфертного ціноутворення для фінансових операцій, доцільно

згрупувати основні правила трансфертного ціноутворення для вищезазначених операцій (рис. 1).

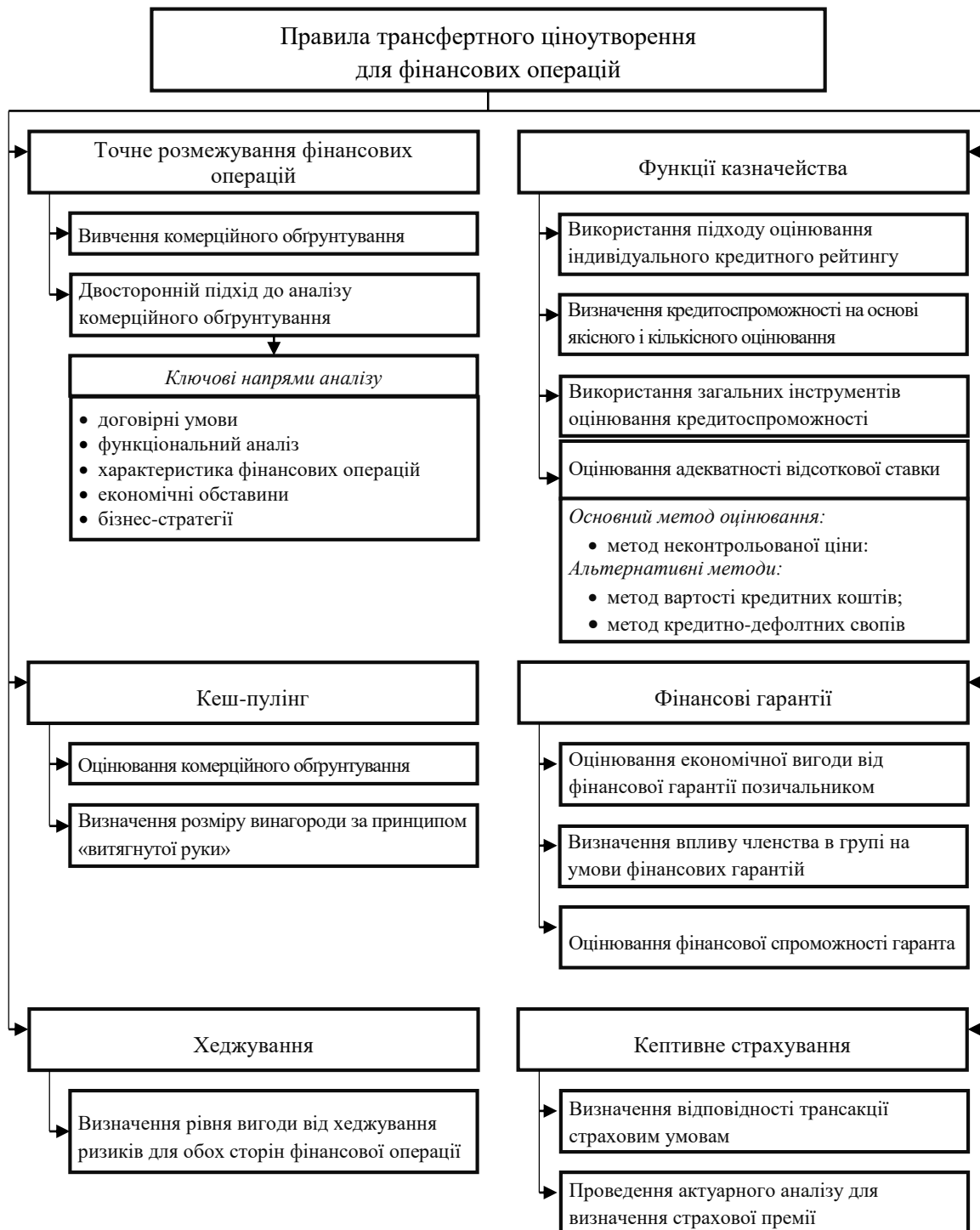

Рисунок 1. Структурно-логічна схема правил трансфертного ціноутворення для фінансових операцій

Побудовано автором на основі [15].

Одним із основних правил трансфертного ціноутворення для фінансових операцій є точне розмежування фінансових операцій. Суть цього правила полягає в необхідності розмежування фінансових операцій учасників транснаціональних корпорацій та фінансово-промислових груп на операції для цілей оподаткування та на операції для цілей формування власного капіталу компаній. У цьому контексті діяльність податкових органів повинна бути спрямована на визначення фінансової операції як такої, що може бути використана для оптимізації податкового навантаження шляхом розмиття податкової бази.

Для цих цілей в Рекомендаціях ОЕСР щодо регулювання трансфертного ціноутворення для фінансових операцій у рамках правила точного розмежування фінансових операцій наведено кілька настанов для якісного аналізу фінансових операцій [13]. Зокрема, ОЕСР пропонує розпочати аналіз фінансових операцій з вивчення комерційної пропозиції, використовуючи двосторонній підхід до самого аналізу. Двосторонній підхід до аналізу комерційної пропозиції передбачає аналіз вигоди від комерційної пропозиції з боку обох сторін фінансової операції. При цьому в рамках двостороннього аналізу вивчаються договірні умови, здійснюється функціональний аналіз та наводиться характеристика фінансових операцій, вивчаються економічні обставини, за яких сформовано комерційну пропозицію та аналізуються бізнес-стратегії обох сторін фінансової операції.

Друге правило регулювання трансфертного ціноутворення для фінансових операцій передбачає регулювання діяльності казначейства транснаціональної корпорації та фінансово-промислової групи в контексті управління внутрішньогруповими позиками. Згідно з цим правилом оцінювання внутрішньогрупових позик повинно відбуватися на основі оцінювання індивідуального кредитного рейтингу учасника транснаціональної компанії чи фінансово-промислової групи. Окрім цього, важливим є визначення статусу учасника кредитної угоди серед інших членів групи, адже чим вищим є статус, тим вищою є неявне підтримання фінансових установ у процесі оцінювання кредитоспроможності. Для оцінювання кредитоспроможності доцільно використовувати загальнодоступні методи якісного і кількісного аналізу кредитного ризику.

Щоб вибрати найбільш відповідний метод, у Звіті [15] зазначено, що метод порівняльної неконтрольованої ціни (CUP) зазвичай є кращим методом визначення відсоткової ставки на ринкових умовах, враховуючи широке існування ринків запозичення та позичання коштів між незалежними сторонами. Однак, за відсутності порівнянних неконтрольованих транзакцій, інші методи, такі, як підхід вартості коштів або використання кредитно-дефолтних свопів (CDS) можуть бути використані як альтернатива для визначення процентної ставки на ринкових умовах.

Основним ефектом від результату аналізу роботи казначейства в контексті управління внутрішньогруповими позиками має бути визначення фактів недотримання ринкових умов кредитування, що може призвести до завищення відсоткової ставки чи надання великого обсягу кредитних коштів з метою формування фіктивного збитку компанії та створення умов для оптимізації сплати податку на прибуток.

Що ж стосується правил регулювання кеш-пулінгу, то подібно до інших фінансових операцій домовленості про об'єднання грошових коштів слід аналізувати у два етапи для цілей трансфертного ціноутворення. Перший крок полягає в оцінюванні комерційного обґрунтування транзакції об'єднання грошових коштів, а другий крок – визначення винагороди за принципом «втягнутої руки». Двома ключовими аспектами для оцінювання комерційного обґрунтування угоди є розгляд (i) ширшого контексту умов угоди в цілому (багатосторонній аналіз) і (ii) чи функціонує вона як угода про короткотермінову ліквідність [15]. Щодо ціноутворення, ОЕСР за замовчуванням

вважає, що лідер грошового пулу виконує не більше, ніж координаційну або агентську функцію, і тому його винагорода має бути обмеженою. Призначення вищої винагороди лідеру грошового пулу слід розглядати, якщо можна довести протилежне. У цьому відношенні ОЕСР, схоже, рекомендує залишковий тип аналізу для угод про об'єднання грошових коштів. Першим кроком є винагорода лідера грошового пулу (тобто звичайна винагорода, якщо не доведено протилежне). На другому етапі всі учасники грошового пулу мають покращитися за рахунок використання сприятливіших процентних ставок. На третьому етапі ціноутворення будь-який залишковий прибуток (після винагороди лідера грошового пулу та покращення стану всіх учасників) має бути розподілений між учасниками з позитивним залишком готівки (можливо, для прийняття додаткового кредитного ризику). Для перехресних гарантій ОЕСР рекомендує практичний підхід, відповідно до якого комісія за гарантію, як правило, не повинна застосовуватися. Однак у разі дотримання цього підходу невиконання зобов'язань іншим членом групи слід розглядати як внесок у капітал.

Наступним правилом регулювання трансфертного ціноутворення для фінансових операцій є правило оцінювання операцій з хеджування, яке свідчить про те, що якщо централізована казначейська функція організовує хеджування для діючих компаній, то цю функцію можна розглядати як послугу, що залучає звичайну винагороду. Оцінювання хеджування ризиків здійснюється з метою визначення вигоди для обох сторін фінансової операції.

Важливим правилом регулювання трансфертного ціноутворення для фінансових операцій є оцінювання фінансових гарантій з метою точного розмежування фінансових гарантій і визначення винагороди за гарантії. Зокрема у Звіті [15] зазначено, що для точного розмежування фінансових гарантій необхідно враховувати три аспекти: (i) економічну вигоду, отриману від фінансової гарантії позичальником, (ii) вплив членства в групі та (iii) фінансову спроможність гаранта. Вважається, що економічна вигода від прямої гарантії для позичальника має подвійний характер: вона (i) покращує умови запозичення з точки зору позичальника (наприклад, покращення кредитного рейтингу та зниження витрат на позики) і (ii) забезпечує позичальнику доступ до збільшеної суми боргу. Збільшення суми боргу призводить до більших витрат на її обслуговування та більших витрат компанії в цілому, що може мінімізувати обсяги прибутковості, а, отже, мінімізувати обсяги сплати податків.

Останнім правилом трансфертного ціноутворення для фінансових операцій, яке варто розглянути, є правило оцінювання кептивного страхування [15; 13], що передбачає механізм визначення того, чи є трансакція, що перевіряється, справді страховою (тобто чи існує ризик). Для такого аналізу необхідно розглянути, чи бере на себе страховик ризик і чи призводять відповідні факти та обставини до фактичної диверсифікації ризику. У зв'язку з цим ОЕСР займає чітку позицію, згідно з якою кептивним страховим компаніям може бути призначена винагорода, що перевищує стандартну, якщо відповідні факти та обставини справи підтверджують такий висновок. Найпридатнішим методом аналізу трансфертного ціноутворення в рамках кептивного страхування є актуарний аналіз.

Висновки. Рекомендації ОЕСР щодо формування правил регулювання трансфертного ціноутворення для фінансових операцій спрямовані на підвищення ефективності національного законодавства та діяльності податкових органів у сфері контролю за трансфертним ціноутворенням. Розроблення національних правил трансфертного ціноутворення для фінансових операцій є на часі для України, адже вже сьогодні значна кількість банків з українським капіталом мають у структурі власності юридичних осіб, які зареєстровані в офшорних зонах і можуть використовувати банківські установи для трансфертного ціноутворення у сфері фінансових операцій,

зокрема щодо кредитування та лізингу окремих учасників фінансово-промислових груп з метою виведення капіталу. Розроблені ОЕСР правила трансфертного ціноутворення та їх імплементація до національного законодавства дасть змогу створити ефективний механізм податкового контролю за трансфертним ціноутворенням в сфері фінансових операцій, що, в свою чергу, доповнить напрацювання Національного банку України щодо регулювання кредитування пов'язаних осіб. Окрім цього, впровадження правил трансфертного ціноутворення для фінансових операцій в Україні дозволить зменшити факти розмивання бази оподаткування, що дасть змогу збільшити відрахування до державного бюджету.

Перспективними напрямами дослідження в сфері трансфертного ціноутворення для фінансових операцій є дослідження світового досвіду розроблення механізмів аналізу та податкового контролю за фінансовими операціями членів фінансово-промислових груп і транснаціональних компаній.

Conclusions. Summarizing the above, we can conclude that the OECD Recommendations on the formation of transfer pricing regulation rules for financial transactions are aimed at increasing the effectiveness of national legislation and the activities of tax authorities in the field of transfer pricing control. The development of national transfer pricing rules for financial transactions is timely for Ukraine, because today a large number of banks with Ukrainian capital have in their ownership structure legal entities that are registered in offshore zones and can use banking institutions for transfer pricing in the field of financial transactions, in particular regarding lending and leasing of individual members of financial and industrial groups for the purpose of withdrawing capital. The transfer pricing rules developed by the OECD and their implementation into national legislation will make it possible to create an effective mechanism of tax control over transfer pricing in the field of financial transactions, which in turn will complement the work of the National Bank of Ukraine on the regulation of lending to related parties. In addition, the introduction of transfer pricing rules for financial transactions in Ukraine will reduce the erosion of the tax base, which will allow for an increase in deductions to the state budget.

Prospective areas of research in the field of transfer pricing for financial transactions are the study of global experience in the development of mechanisms for analysis and tax control of financial transactions of members of financial and industrial groups and transnational companies.

Список використаних джерел

1. Андрусь О. І. Проблеми трансфертного ціноутворення в Україні. Формування ринкових відносин в Україні. 2018. № 4. С. 55–60.
2. Васильчишин О. Б. Фінансова безпека банківської системи України : філософські детермінанти: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 358 с.
3. Васюк Є. А. Трансфертне ціноутворення як інструмент трансфертної політики ТНК. Причорноморські економічні студії. 2017. Вип. 24. С. 25–29.
4. Джох Р. В. Трансфертне ціноутворення: причини виникнення й історія розвитку правового регулювання. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2015. Вип. 15 (1). С. 101–104.
5. Карнаух Т. М. Трансфертне ціноутворення: сутність та перспективи запровадження в Україні. Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. 2015. Т. 168. С. 120–124.
6. Податковий кодекс України: кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 30.11.2022). DOI: <https://doi.org/10.4103/1673-5374.339500>
7. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 30.11.2022).
8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 30.11.2022).
9. Свідерська І. М., Волошанюк Н. В. Трансфертне ціноутворення як інструмент фінансового контролінгу: проблематика практичного використання в Україні. Фінанси України. 2014. № 8. С. 97–111.

10. Сопко В., Мельничук О. Трансфертне ціноутворення в міжнародних розрахунках. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2016. № 4. С. 93–107.
11. Чубенко А. Г., Лошицький М. В. та інші. Термінологічний словник з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та корупції. Київ: Ваіте, 2018. С. 143.
12. Шумська С. С. Фінансове багатство України в офшорах світу та офшоризація капіталу банківської системи. Економіка і прогнозування. 2016. № 4. С. 25–47. DOI: <https://doi.org/10.15407/eip2016.04.025>
13. Norton K., Karakalpakı M. Final OECD Guidance on Financial Transactions. URL: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ie/Documents/Tax/2020_Irish_Tax_Review_Issue_2E17.pdf (дата звернення: 30.11.2022).
14. Starostina A., Kravchenko V., Lishchuk V. Risk Management in the Field of Public Finance in Ukraine. Public policy and administration. 2019. Vol. 18. No. 4. P. 466–482.
15. Transfer Pricing Guidance on Financial Transactions. Inclusive framework on BEPS: Actions 4, 8–10. OECD. February 2020. 46 p.

References

1. Andrus O. I. (2018) Problemy transfertnoho tsinoutvorennia v Ukraini [Problems of transfer pricing in Ukraine]. Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini. No. 4. P. 55–60.
2. Vasylychshyn O. B. (2017) Finansova bezpeka bankivskoi systemy Ukrainy: filosofski determinant [Financial security of the banking system of Ukraine: philosophical determinants]: monohrafiia. Ternopil: TNEU. 358 p.
3. Vasiuk Ye. A. (2017) Transfertne tsinoutvorennia yak instrument transfertnoi polityky TNK [Transfer pricing as a tool of TNC transfer policy]. Prychornomorski ekonomichni studii. Vyp. 24. P. 25–29.
4. Dzhokh R. V. (2015) Transfertne tsinoutvorennia: prychny vynyknennia y istoriia rozvytku pravovoho rehuliuвання [Transfer pricing: the causes and history of the development of legal regulation]. Naukovyi visnyk Mizhnarodnogo humanitarnoho universytetu. Seriya: Yurysprudentsiia. 2015. Vyp. 15 (1). P. 101–104.
5. Karnaukh T. M. (2015) Transfertne tsinoutvorennia: sutnist ta perspektyvy zaprovadzhennia v Ukraini [Transfer pricing: essence and prospects of implementation in Ukraine]. Naukovi zapysky NaUKMA. Yurydychni nauky. T. 168. P. 120–124.
6. Podatkovyi kodeks Ukrainy: kodeks vid 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (accessed: 30 November 2022). DOI: <https://doi.org/10.4103/1673-5374.339500>
7. Pro banky i bankivsku diialnist: zakon Ukrainy vid 07.12.2000 № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (accessed: 30 November 2022).
8. Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: zakon Ukrainy vid 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (accessed: 30 November 2022).
9. Sviderska I. M., Voloshaniuk N. V. Transfertne tsinoutvorennia yak instrument finansovoho kontrolinhu: problematyka praktychnoho vykorystannia v Ukraini [Transfer pricing as a tool of financial controlling: problems of practical use in Ukraine]. Finansy Ukrainy. 2014. No. 8. P. 97–111.
10. Sopko V., Melnychuk O. Transfertne tsinoutvorennia v mizhnarodnykh rozrakhunkakh [Transfer pricing in international settlements]. Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo. 2016. No. 4. P. 93–107.
11. Chubenko A. H., Loshytskyi M. V. ta inshi. Terminolohichni slovnyk z pytan zapobihannia ta protydii lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, finansuvanniu teroryzmu, finansuvanniu rozpovsiudzhennia zbroi masovoho znyshchennia ta koruptsii [Terminological dictionary on issues of prevention and countermeasures against legalization (laundering) of proceeds obtained through crime, financing of terrorism, financing of proliferation of weapons of mass destruction and corruption]. Kyiv: Vaite, 2018. P. 143.
12. Shumska S. S. Finansove bahatstvo Ukrainy v ofshorakh svitu ta ofshoryzatsiia kapitalu bankivskoi systemy [Financial wealth of Ukraine in the offshore world and offshorization of the capital of the banking system]. Ekonomika i prohnouzuvannia. 2016. No. 4. P. 25–47. DOI: <https://doi.org/10.15407/eip2016.04.025>
13. Norton K., Karakalpakı M. Final OECD Guidance on Financial Transactions. URL: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ie/Documents/Tax/2020_Irish_Tax_Review_Issue_2E17.pdf (accessed: 30 November 2022).
14. Starostina A., Kravchenko V., Lishchuk V. Risk Management in the Field of Public Finance in Ukraine. Public policy and administration. 2019. Vol. 18. No. 4. P. 466–482.
15. Transfer Pricing Guidance on Financial Transactions. Inclusive framework on BEPS: Actions 4, 8–10. OECD. February 2020. 46 p.